

Preek over Spreuken 10:12

Liturgie:

Een minuut stilte
Votum en groet
Zingen: Gez. 121:1,2,3,4
Gebed om ontferming + schuldbelijdenis
Genadeverkondiging
Zingen: Ps. 32:1,4,5
Gebed om verlichting met de Heilige Geest
Schriftlezing: Spreuken 10
Zingen: Ps. 37:1,2,12
Tekst: Spreuken 10:12
Preek
Zingen: Lb. 106:1,2,3,4
De Tien Woorden
Zingen: Ps. 119:53,64
Gebed
Collecte
Zingen: Lb. 286:1,2,3,4,5
Zegen

Alternatieve liturgie:

Votum en groet
Zingen: Ps. 92:1,2,7
De Tien Woorden
Zingen: Ps. 32:1,4,5
Gebed
Schriftlezing: Spreuken 10
Zingen: Ps. 37:1,2,12
Tekst: Spreuken 10:12
Preek
Zingen: Lb. 106:1,2,3,4
Gebed
Collecte
Zingen: Gez. 146:1,2,3
Zegen

Gehouden te: Baflo, 20-07-14 (9.30 u.)

Preek

Thema: Hoe hanteer ik de mantel der liefde?

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

*"Haat brengt ruzie voort,
liefde dekt alle fouten toe."*

1. Gezegde

Welk Nederlands gezegde schiet u te binnen, als u deze spreuk hoort of leest? Vast en zeker deze: 'Iets met de mantel der liefde bedekken.' Oké, dat ging mij ook zo.

Maar welke voorstelling hebt u bij deze uitdrukking? En doet u dat wel eens of vaak: Iets met de mantel der liefde bedekken?

Eerlijk gezegd vind ik het een beetje vaag, een standaarduitdrukking. Ik heb er niet echt grip op. Ik denk hierbij: het is net zoiets als rommel onder het vloerkleed vegen. Of dingen in de doofpot stoppen. Of: zand erover. We stoppen het weg. We zwijgen en doen net alsof er niets gebeurd is. We skippen het uit onze herinnering of uit onze belevingswereld.

Totdat iemand het vloerkleed wil uitkloppen en het hoopje vuil, dat weggestopt was weer zichtbaar wordt en aan het licht komt. Het wordt weer opgerakeld. Want het was niet echt weg of opgeruimd.

U voelt wel aan, dat zoiets toch niet de bedoeling van deze spreuk is. Geen vloerkleed, doofpot of zandhoop dus. Het gaat ook niet om het toedekken van iets vaags, iets fouts, dat we willen vergeten of over het hoofd zien. Het gaat om het bedekken of toedekken van fouten, zonden bij jouw naaste en bij jouzelf. Zonden in de onderlinge relatie vooral.

Daar wordt liefde overheen gelegd. Een hele mantel van liefde zelfs. Niet slechts een doekje voor het bloeden.

Hoe doe je dat dan? En wat doet dat met jou en met je naaste, die zich mogelijk tegen jou heeft vergaloppeerd? Wat doet dat ook in jouw relatie, in jullie relatie met God?

Daarover geeft de wijsheid of de wijsheidsleraar ons een les in onze tekst. En ook nog in een paar andere spreuken, die deze lesboodschap aanvullen en verduidelijken. Die komen we in de loop van de preek wel tegen. Net als een lijn naar enkele gedeelten uit het Nieuwe Testament.

Laat ik het zo zeggen: De Wijsheid wil ons leren de mantel der liefde te hanteren. Of, in de vorm van een vraag:

Hoe hanteer ik de mantel der liefde?

Dat heb ik als thema boven deze preek gezet.

2. Contrast

Wat een enorm contrast zit er in deze korte spreuk, gemeente. Haat tegenover liefde; ruzie verwekken tegenover fouten bedekken. Heftiger contrast is nauwelijks denkbaar.

Een dergelijk contrast past bij de Spreuken van Salomo. Vaak zijn ze tweeregelig, zoals u ziet. Soms is het een soort illustratie of beeld met een onderschrift.

Voorbeeld: Spreuken 10:26.

*"Als azijn voor de tanden, als rook voor de ogen,
zo is een luiaard voor zijn meester."*

Een andere keer vullen de beide spreukdelen elkaar aan en geven een sterke boodschap af. Voorbeeld: Spreuken 10:22:

*"Alleen de zegen van de HEER maakt rijk,
zwoegen voegt daar niets aan toe."*

Heel vaak zit er een tegenstelling in. Eigenlijk in de meeste spreuken van ons hoofdstuk wel. Ook hier nog een voorbeeld. Vers 4:

*"Luie handen maken arm,
ijverige handen brengen rijkdom."*

Ook bij een dergelijk scherp contrast versterken de zinsdelen elkaar. Het gaat om de boodschap van de hele spreuk. Niet alleen om die van de samenstellende delen.

*"Haat brengt ruzie voort,
liefde dekt alle fouten toe."*

We moeten het dus wel even over 'haat' hebben. Geen aangenaam onderwerp overigens. En het zal u duidelijk zijn. 'Haat brengt ruzie voort', dat is geen aansporing om je naaste te haten of om flink ruzie met hem of haar te maken.

De wijsheid zegt echt niet: 'Ga maar haten en ruzie maken.' De wijsheid heeft rondgekeken in de mensenwereld en doet een constatering. Zo gebeurt het nog al eens onder mensen en volken.

Haat brengt ruzie voort. 'Haat verwekt krakelen', staat er in de Statenvertaling en in de vertaling NBG51. Oud Nederlands woord voor twisten, ruzies. In meervoud.

3. Lont

Wat is dan haat? En hoe werkt het? Wanneer haat je iemand? Wat doet dat met je en met je naaste?

Ik vind het een moeilijk begrip, bijbels gezien. Zeker tegen de achtergrond van het gebod van God je naaste lief te hebben als jezelf. En al helemaal, als het van God gebruikt wordt. Dit woord van de HEER bijvoorbeeld:

"Toch heb ik Jakob liefgehad en Esau gehaat." (Mal. 1:2,3)

Had God dan een gloeiende hekel aan Esau, omdat hij niet geloofde en het nogal bont maakte? Of is haten hier zo iets als voorbijgaan, aan de kant of op de tweede plaats zetten? Niet verkiezen dus.

En wat te denken van de woorden uit Psalm 139:

*"Zou ik niet haten wie u haten, HEER,
niet verachten wie tegen u opstaan?"*

*"Ik haat hen, zo fel als ik haten kan,
ze zijn mijn vijand geworden." (Ps. 139:21,22)*

Maar Jezus vraagt van ons toch, dat we zelfs onze vijanden liefhebben? Haat heeft dus een breed scala aan betekenissen. Van 'niet verkiezen' en 'voorbijgaan' via negeren en afwijzen tot en met de heftige emotie van haat die overgaat tot moord.

Haat is een brandende lont in het hart en de gedachten van mensen. Het smeult, rookt en vergiftigt je hart en je hoofd. En o wee, als die brandende lont bij het kruitvat komt. Dan volgt er een ontploffing en de relatie tussen je naaste en jou wordt vernield.

Haat verwekt ruzie. Of nog erger, aanslagen en oorlogen.

Hoe werkt haat dan? Kijk in de Bijbel naar Kaïn en Abel. Kaïns hart staat niet recht tegenover de HEER en tegenover zijn broer. Hij is jaloers, wordt boos, hij haat Abel, valt hem aan en slaat hem dood.

Kijk in de Bijbel ook naar Saul en zijn houding tegenover David. Jaloersheid, haat, ruzie en een gemene achtervolging.

Haat begint binnen in je hart en je hoofd. De ander is anders dan jij, heeft van God de voorkeur gekregen of bijzondere beloften. Dat kun jij niet hebben. Daar reageer je negatief op. Ook in de veronderstelling dat jij beter bent dan de ander, dat jij het bij het rechte eind hebt. Je acht de ander minderwaardig. En dat laat je hem merken ook. Met woorden of met je gedrag.

*"Wie van ruzie houdt, doet een ander graag geweld aan,
wie een grote mond opzet, zoekt zijn eigen ondergang." (Spr. 17:19)*

Jaloezie kan uitmonden in haat. En kijk maar eens wat daaruit kan voortkomen: ruzie, gebroken verhoudingen in gezinnen, families; tussen bevolkingsgroepen, religies of hele volken.

Kijk maar in de wereld om je heen, dichtbij en veraf. Joden en Palestijnen; Sjiïeten en Soennieten; Moslims en Christenen; Russen en Oekraïners. En vaak is de haat wederzijds.

Harde koppen botsen en de vonken slaan eraf. En er hoeft niets te gebeuren of de zaak ontploft.

De wijsheid signaleert het, maakt ons erop attent. En zij peilt de oorzaak. Zij doorziet het hart van mensen in hun onderlinge relaties. En Gods Geest legt daar de vinger bij. En wij schrikken er niet eens van...

Of nauwelijks.

4. Mantel

Liefde en haat vormen een enorme tegenstelling, zagen we. Maar het gekke is, dat er ook grote overeenkomsten zijn. In hoe liefde en haat werken bijvoorbeeld.

Liefde en haat kennen beide sterke emoties. Jaloersheid en woede tegenover warmte, sympathie en betrokkenheid.

Liefde werkt op een zelfde manier als haat. Liefde is niet een starre, dode eigenschap, maar een activiteit, een sterke beweging.

Ik vergeleek zopas haat met een smeulende lont in het hart en het hoofd van mensen. Nou, dan is liefde een brandend vuur, dat warm maakt en toch niet gevaarlijk is. En het komt van de Heilige Geest.

Als je in brand staat van liefde, is dat niet schadelijk voor je naaste. Hopelijk wordt hij of zij daardoor aangestoken en ook aangevuurd om lief te hebben.

In onze spreuk – en in een paar andere – vinden we onderhuids een andere vergelijking. De liefde als een mantel of een warme deken. Misschien zelfs een blusdeken, als het gaat om ruzies, die aangestoken zijn door haat. Zij doven onder de mantel, de deken van de liefde.

Haat is als een kort lontje. Liefde kent een lange spanningsboog. Zij wil het lang uithouden met die ander, wat hij of zij ook gedaan heeft aan negatieve dingen tegenover jou.

"Liefde dekt alle fouten toe."

Of:

"Liefde bedekt alle overtredingen." (StVert; NBG51)

Wat is dat? Hoe werkt dat?

Ik zei in het begin van de preek al, dat het niet is: alles onder het vloerkleed vegen of in de doofpot stoppen. Daar kan het toch weer onder vandaan komen. En dat is niet de bedoeling.

Je legt liefde over de zonden en de fouten van een ander, je naaste. De fouten die tegenover mij of jou gedaan zijn. En dan uiteraard ook van de andere kant. De ander dekt met liefde jouw fouten tegenover hem toe.

Fouten toedekken met liefde is niet soft of vaag. Het heeft alles te maken met ontzag voor God de HEER.

Dat vind ik in de spreuk die staat in h. 16:6:

*"Zonden worden toegedekt door liefde en trouw,
wie ontzag heeft voor de HEER mijdt het kwaad."*

Het bedekken of toedekken van overtredingen heeft alles te maken met het vergeven van zonden. Je maakt die overtredingen en fouten absoluut onzichtbaar. Je doet ze helemaal weg.

Zo doet God de HEER dat ook bij onze zonden, de overtredingen van zijn volk. Iemand als David is daar blij mee, wordt daar echt gelukkig van. Hij zingt in Psalm 32:1 en 2:

*"Gelukkig de mens van wie de ontrouw wordt vergeven,
van wie de zonden worden bedekt."*

Gelukkig als de HEER zijn schuld niet telt,

als in zijn geest geen spoor van bedrog is."

Zie je de parallel? Ontrouw wordt vergeven – zonden worden bedekt. Door de HEER. Ik denk ook aan het woord van de profeet Micha in h. 7:18,19:

*"Wie is een God als u,
die schuld vergeeft
en aan zonde voorbijgaat?
U blijft niet woedend
op wie er van uw volk nog over zijn;
liever toont u hun uw trouw.*

*Opnieuw zult u zich over ons ontfermen
en al onze zonden tenietdoen.
Onze zonden werpt u in de diepten van de zee."*

Dus niet zand erover. Maar water erover, het water van Gods diepzee. De zee van de eeuwige vergetelheid. Weg zijn onze zonden voor God, echt weg! Denkend aan het offer van onze Heer Jezus Christus kunnen we ook zeggen: Bloed erover! En vooral: liefde erover!

Over onze overtredingen komt een dikke, ondoordringbare laag liefde te liggen. De mantel van de liefde, kun je ook zeggen.

God doet dat bij ons. De Geest van wijsheid spoort ons aan om dat ook bij anderen te doen. Bij onze naasten, bij onze broeders en zusters. En zelfs bij onze vijanden, leert Jezus zijn leerlingen.

Het hanteren van de mantel der liefde is voor ons een kwestie van lange adem en van veel geduld.

Dat is voor ons, mensen, erg moeilijk. Dat is wel duidelijk. Het ligt ons bepaald niet. Het is noodzakelijk om hierin God zelf en onze Heer Jezus Christus na te volgen. Dat is wijs!

Liefde ziet het positieve in de ander en kan over fouten bij die ander heenstappen. Je laat het dan achter je en doet ze weg, zonder er nog op terug te komen.

Als liefde fouten en overtredingen van een ander bedekt, komen ze dus ook niet verder in koffievissies en andere roddelcircuits. Je moet dus niet telkens het vloerkleed optillen om je te verlekken aan de rommel die je er onder geveegd hebt. In dit verband nog een spreuk, zoals ik had aangekondigd. Spreuken 17:9:

*"Wie vriendschap zoekt, dekt fouten toe,
wie ze telkens oprakelt, verliest zijn vrienden."*

De wijsheidsleraar had ook kunnen zeggen:

'Laat alle oude koeien maar in de sloot liggen. Haal ze er niet uit. Want dan raak je je vrienden kwijt. Leg liever de mantel van de liefde over de fouten van je naaste, van je vriend. Dan bevorder je echte vriendschap.'

Dus, liefde laat twisten en ruzies echt verjaren en verdwijnen.

5. Wijd

Hoe ruim is mijn mantel van de liefde? En die van jou? En welke kwaliteit heeft zijn stof? Als zij geweven is met de bloedrode draad van Gods genade in Jezus Christus, dan is het goed. Betere kwaliteit is niet denkbaar.

Ik kom nog even bij een woord uit het Nieuwe Testament. Van Petrus in zijn eerste brief. Hoofdstuk 4:8:

"Heb elkaar vóór alles innig lief, want liefde bedekt tal van zonden."

En Petrus was een ervaringsdeskundige als het gaat om het toedekken van zonden. Jezus legde na zijn opstandig de mantel van zijn liefde over de fouten, de zonden van Petrus, zijn drievoudige verloochening van Jezus in de nacht van het verraad. Liefde bedekt tal van zonden. Bij Petrus en dus ook in de gemeente aan wie hij zijn brief schrijft.

Petrus leende zijn woord ongetwijfeld in de Spreuken van Salomo.

"Iemand die liefheeft wordt niet moe anderen te vergeven. Maar ook kan iemands liefde de ander ertoe brengen zich van de zonde af te keren." (Aantekening Studiebijbel In perspectief bij 1 Petrus 4:8.)

In Jezus' naam is het uithoudingsvermogen van de liefde groot binnen de christelijke gemeente. De mantel van de liefde is daar wijd genoeg om veel te kunnen bedekken.

"De liefde is geduldig en vol goedheid. De liefde kent geen afgunst, geen ijdel vertoon en geen zelfgenoegzaamheid. Ze is niet grof en niet zelfzuchtig, ze laat zich niet boos maken en rekent het kwaad niet aan, ze verheugt zich niet over het onrecht maar vindt vreugde in de waarheid. Alles verdraagt ze, alles gelooft ze, alles hoopt ze, in alles volhardt ze." (1 Kor. 13:4-7)

Dit is het woord van God.

Amen.